

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8418/2568

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 150, ป.พ.พ. มาตรา 172, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 246, ป.วิ.พ. มาตรา 252, ป.ที่ดิน มาตรา 2, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 11, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 15, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 18, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 34, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 35, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 36, พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 41

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินในโครงการนิคมสหกรณ์ ว. เมื่อจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ว. แล้ว ย่อมเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งในการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติตาม พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 35 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ และผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์จะเข้าทำประโยชน์ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตาม พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 34 และมาตรา 36 แม้เดิม บ. ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินพิพาท แต่ บ. ยังไม่ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการขออนุญาตออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ ตาม พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 11 ที่ดินพิพาทจึงยังเป็นที่ดินของรัฐตาม ป.ที่ดิน มาตรา 2 บ. ไม่มีสิทธิที่จะนำที่ดินพิพาทไปจำหน่ายจ่ายโอนหรือส่งมอบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบให้แก่บุคคลใดได้ การที่ บ. ขายที่ดินพิพาทและส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่โจทก์ จึงเป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมายตกเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 และเสียเปล่า ตาม ป.พ.พ. มาตรา 172 แม้โจทก์ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ที่ดินพิพาทภายหลังที่ซื้อมาก็ตาม แต่โจทก์มิใช่เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์และได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท การกระทำของโจทก์จึงเป็นการฝ่าฝืนต่อ พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 15 ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 41 โจทก์จึงไม่สิทธิใด ๆ ในที่ดินพิพาท แม้ในระหว่างราชฎด้วยกันโจทก์สามารถยกการยึดถือครอบครองก่อนยันคนอื่นที่เข้ามาครอบครองได้ แต่โจทก์มีสิทธิหวงกันได้แต่ขณะตนเองยึดถือครอบครองอยู่เท่านั้น ดังนี้ เมื่อโจทก์อ้างว่าให้จำเลยที่ 1 เข้าที่ดินพิพาทและจำเลยที่ 2 สามีของจำเลยที่ 1 ในขณะนั้นเข้ายึดถือครอบครองที่ดินพิพาทในฐานะเป็นบริวารของจำเลยที่ 1 ผู้เช่า จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีสิทธิ ทำให้โจทก์ขาดการยึดถือครอบครองที่ดินพิพาท จำเลยที่ 2 จึงมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่าโจทก์ การครอบครองและอาศัยในที่ดินภายในนิคมสหกรณ์ ว. ของจำเลยที่ 2 แม้มิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ผู้ที่จะสามารถมีคำสั่งให้จำเลยที่ 2 รื้อถอนขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกไปจากที่ดินของนิคมได้ ยังเป็นอำนาจของอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตาม พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 18 อีกด้วย โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 2 ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยตาม ป.วิพ. มาตรา 142 (5) ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 252

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างจากโจทก์ พร้อมทั้งขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดินของโจทก์ และให้จำเลยทั้งสองชำระค่าขาดประโยชน์เป็นเงิน 150,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยทั้งสองชำระค่าขาดประโยชน์วันละ 1,000 บาท นับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจำเลยทั้งสองและบริวารจะออกไปจากที่ดินและส่งมอบการครอบครองที่ดินแก่โจทก์ จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ให้จำเลยที่ 2 พร้อมบริวารออกไปจากที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ ให้จำเลยที่ 2 รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินพิพาท และให้จำเลยที่ 2 ชำระเงิน 30,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 17 กันยายน 2563) จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 2 ชดใช้ค่าเสียหายวันละ 200 บาท นับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไป จนกว่าจำเลยที่ 2 และบริวารจะออกไปจากที่ดินพิพาท และให้จำเลยที่ 2 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก กับให้ยกฟ้องจำเลยที่ 1 ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ให้เป็นพับ จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่มีได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังได้ว่า เดิมนายบุญชู เป็นผู้ถือครองที่ดินในอำนาจควบคุมดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการนิคมสหกรณ์ ว. เลขที่ 43 เนื้อที่ 22 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา ที่พิพาท เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2554 นายบุญชูทำสัญญาขายที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ ในราคา 610,000 บาท จำเลยที่ 1 เป็นพี่ของโจทก์และเคยเป็นภริยาของจำเลยที่ 2 โดยจดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2531 และจดทะเบียนหย่าเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 จำเลยทั้งสองเคยครอบครองที่ดินพิพาทร่วมกัน แต่ปัจจุบันจำเลยที่ 2 เป็นผู้ครอบครองอยู่อาศัยและทำประโยชน์ คดีสำหรับจำเลยที่ 1 ซึ่งยกฟ้องยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 2 หรือไม่ เห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินในโครงการนิคมสหกรณ์ ว. จึงต้องถือว่าที่ดินในโครงการนิคมสหกรณ์ ว. ทั้งหมด เป็นที่ดินซึ่งรัฐบาลโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้มีอำนาจจัดที่ดินของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้มีที่ตั้งเคหสถานและประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งในที่ดินนั้น โดยการตั้งเป็นนิคมตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 กับเมื่อได้จัดตั้งนิคมสหกรณ์ ว. แล้ว ย่อมเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งในการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 35 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ และผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ จะเข้าทำประโยชน์ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 34 และมาตรา 36 แม้เดิมนายบุญชูได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินพิพาท เลขที่ 43 เนื้อที่ 22 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา แต่การที่นายบุญชูยังมิได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน แสดงว่านายบุญชูยังมิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วน โดยการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแล้วและได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไปตามมาตรา 10 และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ราชการเรียบร้อยแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด จึงทำให้นายบุญชูยังมิได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อที่นายบุญชูจะสามารถนำหนังสือดังกล่าวไปเป็นหลักฐานในการ

ขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 11 ที่ดินพิพาทจึงยังเป็นที่ดินของรัฐซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 2 นายบุญชูย่อมไม่มีสิทธิที่จะนำที่ดินพิพาทไปจำหน่ายจ่ายโอนหรือส่งมอบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบให้แก่บุคคลใดได้ การที่เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2554 นายบุญชูขายที่ดินพิพาทและส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่โจทก์ โดยได้รับค่าตอบแทน 610,000 บาท จึงเป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 และเสียเปล่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172 แม้นายบุญชูได้ส่งมอบการครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์และโจทก์ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์และปลูกต้นไม้ม่วงภายหลังซื้อมาก็ตาม แต่โจทก์มิใช่เป็นบุคคลที่คณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดให้เข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์และได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท การกระทำของโจทก์จึงเป็นเพียงการเข้าไปหาประโยชน์ ยึดถือครอบครอง ปลูกสร้าง ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน หรือทำให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินภายในเขตของนิคม โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี อันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 15 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 41 ทั้งยังอาจเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่อีกด้วย โจทก์จึงไม่สิทธิใด ๆ ในที่ดินพิพาท แม้ในระหว่างราชฎรรด้วยกันโจทก์สามารถยกการยึดถือครอบครองก่อนยันคนอื่นที่เข้ามาครอบครองได้ แต่โจทก์มีสิทธิหากันได้แต่ขณะตนเองยึดถือครอบครองอยู่เท่านั้น ดังนี้ เมื่อโจทก์อ้างว่าโจทก์ให้จำเลยที่ 1 เข้าที่ดินพิพาทและจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นสามีของจำเลยที่ 1 ในขณะนั้นเข้ายึดถือครอบครองที่ดินพิพาทในฐานะเป็นบริวารของจำเลยที่ 1 ผู้เช่า จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีสิทธิเพราะเท่ากับเป็นการนำที่ดินของรัฐไปให้บุคคลอื่นเช่าเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยรัฐไม่ยินยอมและมีผลเป็นการมอบการยึดถือครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยทั้งสอง ทำให้โจทก์ขาดการยึดถือครอบครองที่ดินพิพาทจำเลยที่ 2 จึงมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่าโจทก์ นอกจากนี้ การครอบครองและอาศัยในที่ดินภายในนิคมสหกรณ์ ว. ของจำเลยที่ 2 แม้มิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากมิใช่เป็นบุคคลที่คณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดให้เข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ ว. และได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้เข้าทำประโยชน์ แต่ผู้ที่จะสามารถมีคำสั่งให้จำเลยที่ 2 ต้องรื้อถอนขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกไปจากที่ดินของนิคมได้ยังเป็นอำนาจของอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 18 อีกด้วย โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 2 ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกาศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 252 กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยว่าโจทก์หรือจำเลยที่ 2 เป็นผู้ซื้อที่ดินพิพาทจากนายบุญชูตามที่ทั้งสองฝ่ายโต้เถียงกัน รวมทั้งฎีกาปลักย่อยอื่นอีกเพราะไม่มีประโยชน์ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิจารณามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิจารณายิน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ปรีชา เชิดชู · อัจฉรา วรวิงศ์ · ณัฐพงศ์ ฐานานันติพงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/8418/2568>